

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Krajčoviča a sudcov JUDr. Libora Duľu a JUDr. René Štěpánika v trestnej veci obvineného **J. H.** pre prečin preplácania podľa § 333 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zák. a iné na neverejnom zasadnutí 30. júla 2013 v Bratislave o sťažnosti prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu z 11. júna 2013, sp. zn. BB-4 Nt 3/2013, takto

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. sťažnosť prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky **sa z a m i e t a.**

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým uznesením Špecializovaný trestný súd podľa § 400 ods. 1 Tr. por. povolil obnovu konania vedeného na Špecializovanom trestnom súde, sp. zn. PK 1 Tš 19/2006, v prospech odsúdeného J. H., nar. X. v D., trvale bytom H., t.č. v Ústave na výkon trestu Hrnčiarovce nad Parnou a zároveň zrušil celý výrok o treste z rozsudku Špecializovaného trestného súdu, PK 1Tš 19/2006 zo dňa 21. februára 2007.

Proti tomuto uzneseniu podal sťažnosť prokurátor ústne do zápisnice po jej vyhlásení, ktorú neskôr písomne odôvodnil.

Vecne argumentuje:

„Predovšetkým Nález Ústavného súdu SR zo dňa 28.11.2012 sp. zn. PL. ÚS 106/2011 nemôže byť považovaný za „skutočnosť súdu skôr neznámu“ v zmysle § 394 ods. 1 Trestného poriadku a to ani s poukazom na § 41b zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu SR o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov. Nikde v ustanovení § 394 Trestného poriadku nie je premietnuté ustanovenie § 41b zákona č. 38/1993 Z.z. Zrušenie časti tzv.

asperačnej zásady je priam skutočnosťou neznámou pre súdy, ktoré v minulosti postupovali podľa Trestného zákona a ukladali tresty podľa tzv. asperačnej zásady tak, ako bola uvedená v § 41 ods. 2 Trestného zákona.

Spomínaný nález Ústavného súdu SR vychádza z toho, že pôvodné znenie § 41 ods. 2 Trestného zákona zasahuje do diskrečnej právomoci rozhodujúceho súdu, pričom použitým výkladom § 41b zák. č. 38/1993 Z.z. pri napadnutom uznesení Špecializovaného trestného súdu, by sa práve súdu znovu odníkala diskrečná právomoc, pretože by takto musel rozhodnúť o povolení obnovy konania. Zákon č. 38/1993 Z.z. nemá vyššiu právnu silu ako Trestný poriadok zákon č. 301/2005 Z.z., navyše pokiaľ by zákonodarca chcel takto špeciálnym ustanovením určovať podmienky obnovy konania, muselo by sa to prejavovať aj v ustanovení § 394 Trestného poriadku.

V uvedenej súvislosti poukazujem, že práve v ustanovení § 394 ods. 4 Trestného poriadku je považované za skutočnosť skôr neznámu rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorého rozhodnutím prokurátora alebo súdu Slovenskej republiky alebo v konaní, ktoré mu predchádzalo, boli poručené základné ľudské práva alebo slobody obvineného, ak negatívne dôsledky tohto rozhodnutia nemožno inak napraviť.

Žiadne obdobné ustanovenie vo vzťahu k rozhodnutiu Ústavného súdu SR nie je obsiahnuté v ustanovení § 394 Trestného poriadku. Zároveň poukazujem, že citované ustanovenie § 394 ods. 4 Trestného poriadku neodníma diskrečnú právomoc súdu, ktorý rozhoduje o povolení obnovy konania, pretože ten následne po rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva toto považuje za „skutočnosť súdu skôr neznámu“ a posudzuje, či existujú dôvody na obnovu konania podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku aj na základe ostatných kritérií uvedených v predmetnom ustanovení § 394 ods. 1 Trestného poriadku.

Z uvedeného dôvodu by súd, rozhodujúci o povolení obnovy konania, mal o povolení obnovy konania rozhodnúť pri splnení zákonných podmienok uvedených v § 394 ods. 1 Trestného poriadku a nepovoľovať obnovu konania len na základe dikcie § 41b zákona č. 38/1998 Z.z.

Pri odsúdení J. H. Špecializovaným trestným súdom Pezinok sp. zn. PK 1 Tš 19/2006 nedošlo k uloženiu trestu, ktorý by bol v zrejmom nepomere závažnosti

činov alebo k pomerom páchatel'a a ani uložené druhy trestov neboli v zrejmom rozpore s účelom trestu, pričom úvahy o treste sú na str. 14 a 15 uvedeného rozsudku.

J. H. bol uložený súhrnný trest za skutok pod bodom I. (pri sadzbe 2 až 8 rokov) bol odsúdený na 2 a pol roka nepodmienečne a za skutky II. až V. bol odsúdený za použitia tzv. asperačnej zásady podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona podľa § 172 ods. 1 Trestného zákona na úhrnný trest odňatia slobody na 9 a pol roka (skutok II. prečin podplácania podľa § 333 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona, sadzba 2 až 5 rokov, skutok III. prečin nedovoleného ozbrojovania podľa § 294 ods.1 Trestného zákona, sadzba 1 až 5 rokov, skutky IV. a V. každý z nich zločin podľa § 172 ods. 1 písm. c), d) Trestného zákona, sadzba 4 až 10 rokov). Súd ukladal trest za skutky II. až V. v hornej polovici zvýšenej trestnej sadzby teda v rozpätí od 8 rokov po 12 rokov. Pri posúdení účelu trestu, osoby páchatel'a, jednotlivých skutkoch, aj bez použitia už zrušenej časti § 41 ods. 2 Trestného zákona, mu bol uložený primeraný trest.

Na základe všetkých vyššie uvedených skutočností navrhujem, aby Najvyšší súd SR uznesením podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica sp. zn. BB-4Nt/3/2013 dňa 11.06.2013.“

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako nadriadený súd Špecializovaného trestného súdu preskúmal napadnuté uznesenie v rozsahu uvedenom v § 192 ods. 1 Tr. por. a zistil, že podaná sťažnosť je nedôvodná.

Špecializovaný trestný súd rozhodol v súlade so zákonom a svoje rozhodnutie v podstate i správne odôvodnil-

K právnej problematike riešenej otázky najvyšší súd dodáva:

Ustanovenie § 394 ods. 1 Trestného poriadku upravuje podmienky obnovy konania, ktoré sa týkajú skutku alebo osoby páchatel'a (ako skutočnosti alebo dôkazy), nie právneho stavu (zákonných podkladov posudzovania trestnosti činu a ukladania trestu). Oproti tomu v ustanovení § 41b ods. 1 zák. č. 38/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov o organizácii Ústavného súdu slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len

zákon o konaní pred ústavným súdom) je vymedzený dôvod obnovy konania, určený zmenou právneho stavu (právnej normy) na podklade nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd). Vo vzťahu k ustanoveniu § 394 ods. 1 Trestného poriadku ide o osobitnú úpravu - lex specialis, aj keď aplikačne nadväzujúcu. Takou úpravou je aj ustanovenie odseku 4 naposledy označeného ustanovenia, ktoré tiež nepredpokladá nové skutočnosti alebo dôkazy, ale reflektuje na chybu aplikácie práva dotknutým rozhodnutím, ktorú konštatoval vo svojom rozhodnutí Európsky súd pre ľudské práva ako porušenie základných ľudských práv alebo slobôd (svojou podstatou teda zodpovedá dovolaniu).

Ďalším rozdielom je, že pri podaní návrhu na povolenie obnovy konania výlučne v intenciách § 394 ods. 1 Trestného poriadku súd skúma, či sú splnené podmienky obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom alebo trestným rozkazom (...skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli...).

Oproti tomu, ak je podaný návrh na povolenie obnovy konania, ktorý vychádza z okolností predpokladaných v ustanovení § 41b zákona o konaní pred ústavným súdom je splnenie podmienok obnovy konania konštatované už v tomto ustanovení, aj keď sa v konaní o obnove inak postupuje podľa Trestného poriadku (...strata účinnosti takého právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia je dôvodom obnovy konania podľa ustanovení Trestného poriadku). Obdobne je tomu v prípade predpokladanom v ustanovení § 394 ods. 4 Trestného poriadku, kde sa skúma len možnosť alternatívnej nápravy negatívnych dôsledkov dotknutého rozhodnutia (teda nápravy mimo obnovy konania) a vopred sa neposudzuje možnosť iného rozhodnutia o vine alebo treste.

V súhrne teda platí nasledovné:

Podmienka obnovy konania upravená v ustanovení § 394 ods. 1 Trestného poriadku predpokladá skutočnosť alebo dôkaz súdu skôr neznámy vo vzťahu ku skutku, ktorý je predmetom konania alebo osobe páchatel'a, ako aj spôsobilosť takej skutočnosti alebo dôkazu privodiť podľa zákona použitého pri rozhodovaní iné rozhodnutie o vine alebo treste. Ustanovenie § 41b zákona o konaní pred ústavným súdom konštatuje pre prípad v ňom uvedený splnenie podmienky (dôvodu) obnovy konania podľa ustanovení Trestného poriadku (ustanovenia § 394 ods. 1 a ustanovení o postupe v konaní), aj keď sa dotknutý prípad netýka okolností činu alebo osoby páchatel'a, ale ústavným súdom konštatovaného nesúladu

právneho predpisu, ktorý bol použitý pri rozhodovaní súdu v pôvodnom konaní, s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou uvedenou v Čl. 125 ods. 1 ústavy.

Ak ide o dôvod obnovy konania podľa ustanovenia § 41b zákona o konaní pred ústavným súdom, vo výroku uznesenia o povolení obnovy konania je potrebné uviesť ustanovenie § 41b tohto zákona a ustanovenie § 394 ods. 1 Trestného poriadku per analogiam (druhé z uvedených ustanovení sa použije analogicky vzhľadom na súčasné použitie prvého z nich, pričom priame, resp. samostatné použitie § 394 ods. 1 Trestného poriadku by nebolo právne výstižné).

Uvedené riešenie, vyplývajúce zo zákona o konaní pred ústavným súdom, je logicky spojené s okolnosťou, že v pôvodnom konaní bolo rozhodnuté podľa zákonného ustanovenia, nesúladneho s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou. Na reparáciu takej situácie je potrebné v novom konaní rozhodnúť podľa ustanovenia, ktorého znenie už nekoliduje s právnou normou vyššieho stupňa právnej sily. V obnovenom konaní sa na tento účel použije ustanovenie Čl. 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky, ktorému zodpovedá ustanovenie § 2 ods. 1 Trestného zákona (príkaz retroaktivity priaznivej pre páchatel'a) – samotné právne účinky vyhlásenia nálezu ústavného súdu totiž nepôsobia spätne (Čl. 125 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky).

V prípade nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len ústavný súd) z 28. novembra 2012, sp. zn. PL. ÚS 106/2011, vyhláseného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod číslom 428/2012 21. decembra 2012, je potrebné, ak trest ešte nebol vykonaný, nanovo uložiť trest v rámci inej, pre páchatel'a priaznivejšej trestnej sadzby, než ktorá bola pri pôvodnom rozhodovaní použitá.

Aby sa naplnil účel ustanovenia § 41b zákona o konaní pred ústavným súdom, musí dôjsť k opätovnému rozhodovaniu o treste. Kritériá ustanovenia § 394 ods. 1 Trestného poriadku podmieňujú obnovu konania vo vzťahu k uloženému trestu zrejším nepomerom pôvodne uloženého trestu k závažnosti činu alebo pomerom páchatel'a. Splnenie tejto podmienky je v právnom režime naposledy označeného ustanovenia potrebné posúdiť, čo je však aplikovateľné len pri rovnakých zákonných podmienkach ukladania trestu v pôvodnom a v novom konaní, predovšetkým pri rovnakej trestnej sadzbe. V prípade nastalého, ústavným súdom konštatovaného nesúladu právnych predpisov, je však konkrétne vyjadreným dôvodom obnovy konania práve zmena trestnej sadzby (podstatné zníženie

jej dolnej hranice). Tento dôvod je právne založený vyhlásením nálezu ústavného súdu a nie je potrebné skúmať jeho splnenie. V nadväznosti na potenciálnu zmenu rozhodnutia, popísaná zmena sadzby vždy môže vyvolať zmenu rozhodnutia o treste. Trest je totiž primárne určovaný zákonom (zákonnou trestnou sadzbou), a až sekundárne aplikačnou úvahou súdu o primeranosti výšky uloženého trestu, avšak len v rámci sadzby ustanovenej Trestným zákonom (čo je prelomené opäť len osobitnou zákonnou úpravou - § 39 tohto zákona).

Inak povedané, možnosť zmeny rozsudku vo výroku o treste nemožno už v štádiu konania o povolení obnovy konania odmietnuť, keď sa má pri novom rozhodovaní vychádzať s (dokonca významne) odlišnej trestnej sadzby.

Prezentovaný výklad je ústavne konformný, nakoľko v širšom rozsahu akceptuje z nálezu ústavného súdu odvoditeľné práva odsúdených páchatel'ov (právo na opätovné rozhodovanie o treste, nie však na vopred určené rozhodnutie). Taký širší rozsah je daný oproti výkladu spojenému s možnosťou zamietnuť návrh na povolenie obnovy konania pre nesplnenie vyššie uvedenej kumulatívnej podmienky obnovy konania vo vzťahu k výroku o treste, ktorý vychádza zo zaradenia nálezu ústavného súdu len mechanicky (bez súčasnej konštatácie splnenia dotknutej podmienky) medzi skutočnosťou súdu skôr neznáme, uvedené v § 394 ods. 1 Trestného poriadku. Ako už bolo vysvetlené, predmetná podmienka je v dotknutej právnej situácii vecne nepoužiteľná.

Návrh na povolenie obnovy konania by bolo možné zamietnuť, len ak by na podklade nálezu ústavného súdu došlo ku zmene Trestného zákona v neprospech obvineného. Ako už bolo uvedené, v obnovenom konaní by sa totiž použilo ustanovenie v článku 50 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky (ustanovenie § 2 ods. 1 Trestného zákona). V dôsledku toho by súd opäť rozhodol podľa zákona použitého pri pôvodnom rozhodovaní (keďže neskoršie znenie zákona by nebolo pre páchatel'a pri posudzovaní trestnosti činu a ukladaní trestu priaznivejšie). Obnova konania by teda nemohla viesť ku zmene pôvodného rozhodnutia, čím by stratila charakter (mimoriadneho) opravného prostriedku. Na zamietnutie návrhu na povolenie obnovy konania je v takom prípade opäť potrebné použiť ustanovenie § 41b zákona o konaní pred ústavným súdom a ustanovenie § 399 ods. 2 Trestného poriadku per analogiam (z dôvodov uvedených vyššie pri opačnom výsledku rozhodovania).

Vyššie uvedený právny názor dáva dostatočnú odpoveď i na sťažnostné námietky prokurátora. Tieto odporujú zmyslu a účelu nálezu ústavného súdu v kontexte nadväzujúcej právnej úpravy zákona o konaní pred ním.

V nadväznosti na právoplatnosť uznesenia súdu prvého stupňa bude jeho prvotnou úlohou rozhodnúť bez odkladu o väzbe obvineného a následne o obnovenom konaní.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 30. júla 2013

JUDr. Peter K r a j č o v i č , v. r.
predseda senátu

Vypracoval: JUDr. Libor Duľa

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Libuša Jánošíková